

Källsorteringsguide för hushållen

Tips om hur du ska sortera,
varför och var du kan göra det.

Bildmontage

På vakin.se hittar du mer information. Bland annat vår källsorteringsguide, om matavfallspåsar, var återvinningscentralerna finns, öppettider m.m.

Scanna QR-koden med din smartphone för att direkt komma till vår webb. QR-läsare finns gratis att ladda ner på AppleStore och Google Play. Mer information om hur återvinningen går till hittar du på sopor.nu.
Tack för att du sorterar. Du gör skillnad!

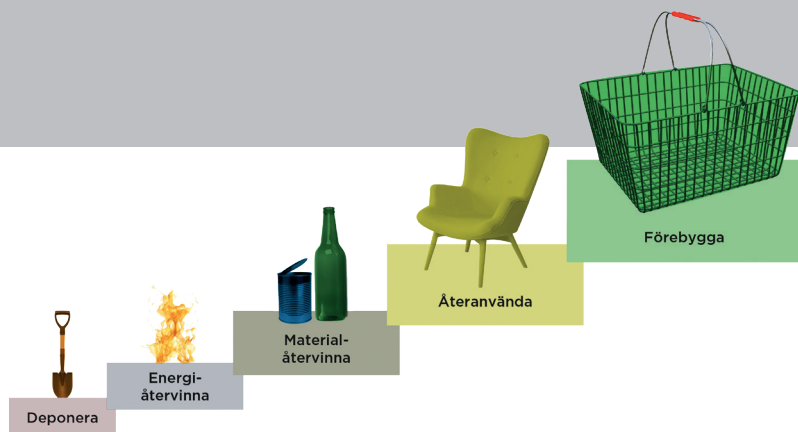
Dina sopor är inget skräp.

Var du lägger dina sopor har betydelse. Rätt sorterat blir ditt avfall en värdefull resurs som används till nya produkter eller energi. Till exempel blir dina matrester till biogas som driver många fordon på ett miljösmart sätt. Dina sopor kan också innehålla både farliga och värdefulla ämnen. Genom att sortera dina sopor väl kan farliga ämnen tas omhand på ett säkert sätt och därigenom skydda människor och miljö. Dina val gör skillnad och sätter spår i framtiden.

Genom att hålla isär olika material kan det mesta också återvinnas så att det kan bli nya produkter. Vi sparar energi och naturresurser genom att använda materialen flera gånger.

Sopsortering är en del av EU:s plan för hur vi ska hantera vårt avfall så att miljö och människor inte kommer till skada. Genom att sortera soporna minskar dessutom det avfall som riskerar att hamna på deponi, soptipp.

Avfallstrappan är en del av EU-lagstiftningen och säger att avfall i första hand ska förebyggas. Förebyggande handlar inte om källsortering utan om saker vi gör vid till exempel inköp, lagring och användning av produkter för att förhindra att avfall uppstår. Enligt avfallstrappan ska vi i första hand förebygga att avfall överhuvudtaget uppstår. I andra hand ska vi förbereda saker för återanvändning och i tredje hand återvinna materialet som saker är gjorda av. Först i fjärde respektive sista hand kan man återvinna energin i avfallet respektive deponera.

Så här sorterar du

Matavfall - Äppelskrutt, frukt- och äggskal, fiskrens, kaffesump och andra matrester slänger du i det bruna sopkärlet. Packat i de speciella papperspåsar som vi tillhandahåller. Matavfallet blir till biogas. Har du hemkompostering ska matavfallet läggas där.

Restavfall/brännbart - Kuvert, dammsugarpåsar, snus, fimpar, kattsand, gummi, snören, glitter, blöjor och tops med mera. Helt enkelt det restavfall som inte kan materialåtervinnas på något annat sätt ska du lägga i gröna sopkärlet. Det skickas till förbränning och blir till skön värme och el.

Farligt avfall - Kemikalier, lösningsmedel, färgrester, bekämpningsmedel, oljor och lim. En del farligt avfall kan återvinnas och resten tas om hand för att inte skada människor och miljön. Lämnas till särskild insamling på en återvinningscentral.

Elavfall/batterier - Apparater, datorer, mobiltelefoner, vitvaror, glöd- och lågenergilampor, lysrör och saker med inbyggda batterier. Du kan lämna elavfall på en bemannad återvinningscentral. Butiker som säljer elprylar kan också ta emot elavfall.

Grovavfall - Grovavfall är avfall som är tungt och skrymmande eller har egenskaper som gör att det inte är lämpligt att samla i kärl. Det kan till exempel vara trasiga möbler, leksaker, porslin, metall, trä m.m. Det sorteras och lämnas på återvinningscentralen på uppmärkta ställen.

Trädgårdsavfall - Ska, om du inte komposterar på din egen tomt, lämnas till bemannad återvinningscentral. Vissa växter, invasiva arter, ska du inte lägga i komposten. Det är växter som kan spridas och konkurrera ut inhemska arter. Det gäller bland annat Jätteloka Tromsöloka, Jättbalsamin, Parkslide och Skunkkalla. Samtliga bör läggas i säck i återvinningscentralens container för brännbart avfall.

Det som är sopor för dig kan vara värdefullt för någon annan. Börja alltid med att fundera på om det du vill slänga fortfarande kan användas. Det sparar massor av resurser.

Metallförpackningar - Konservburkar, tomma sprayburkar, tuber, kapsyler och lock, dryckesburkar utan pant, penseltorra färgburkar och aluminiumfolie. Sortera ut och lämna i behållaren för metallförpackningar.

Pappersförpackningar - Pasta- och flingpaket, mjölk- och juiceförpackningar, sockerpåsar, hundmatsäckar, pappersbärkassar, kartonger etc. Har förpackningen en skruvkork i plast tar du av den och sorterar den i behållaren för plastförpackningar.

Plastförpackningar - Alla förpackningar av plast, såväl hårda som mjuka, ska lämnas till återvinning. T.ex. plastbärkassar, plastpåsar, plasttuber, refillpaket, plastfolie och plastfilm, innerpåsar i till exempel müslipaket. Plastflaskor, plastburkar, små dunkar och hinkar (sylt), chipspåsar, frigolit, frigolittråg till kött och fisk.

Glasförpackningar- Flaskor och burkar i glas lämnas som glasförpackningar. Sortera och lämna färgade och ofärgade glasförpackningar var för sig. För att glasförpackningar ska kunna återvinnas får de inte blandas med andra föremål som t.ex. keramik, porslin och dricksglas.

Tidningar och andra trycksaker - I återvinningsbehållare för tidningar och returpapper lägger du dags- och veckotidningar, tidskrifter, kataloger (postorder-, telefon- och rese kataloger), reklamblad, broschyrer, kontorspapper, skriv- och ritpapper och pocketböcker. Ta bort plastomslag runt tidningar och reklam och lämna dessa som plastförpackning.

Vad räknas som förpackningar:

Alla produkter, oavsett material, som används för att innehålla, skydda, hantera, leverera och presentera en vara, klassas som förpackningar. Förpackningar som består av flera material sorteras som det som den består mest av. Som exempel sorteras tomma läkemedelskartor och chipspåsar som plast även om de innehåller en liten del metall.

Och här kan du lämna det som du sorterat ut

Återvinningscentral (ÅVC)

På våra bemannade återvinningscentraler får du som privatperson lämna grovavfall, farligt avfall, elavfall, batterier, trädgårdsavfall, sådant som är återanvändningsbart, samt förpackningar och tidningar. Du kan få hjälp med hur du ska sortera ditt avfall av våra kunniga medarbetare på plats. Om ditt brännbara avfall är packat i säckar så ska det vara genomskinliga (transparenta) säckar.

Återvinningscentralerna i Umeå kommun finns på Gimonäs industriområde, Klockarbäcken, Holmsund (Holmsundsvägen), Hörnefors (Kanalgatan), Sävar (Upplagsvägen), Taveljö (Taveljövägen), Botsmark (Kamuddsvägen) samt Holmöns återvinningsgård.

Vindelns återvinningscentral ligger på Lidbacken.

OBS! Alla helgdagar och helgaftnar (utom Pingstafton) är alla ÅVC stängda! Ordinarie öppettider och karta till återvinningscentralerna hittar du på www.vakin.se.

Fråga hellre en gång för mycket om du är osäker på var ditt avfall ska läggas. På återvinningscentralen är det alltid bemannat.

På återvinningscentralen kan du lämna trädgårdsavfall, brännbart avfall, träavfall, järn- och metallskrot, elavfall, asbest (under 5 kg), sten och betong, wellpapp, latrinkärl, farligt avfall, förpackningar samt ej återvinningsbart material. Följ anvisning och skyltning på plats var de olika fraktionerna ska lämnas. Sortera redan på släpet så blir det enklare.

Det här ska lämnas på annat ställe:

Däck

Däck lämnas till alla som säljer däck.

Skrotbilar

Skrotbilar och bildelar kan du kostnadsfritt lämna till en bilskrot www.bilretur.se.

Fyrverkerier, explosiva varor, ammunition och vapen.

Lämnas in till Polisen.

Läkemedel

Kanyler och läkemedel lämnas in till apotek.

Fastighetsnära insamling

I många flerbostadshus finns det möjlighet till fastighetsnära insamling där du kan lämna förpackningar och visst grovavfall. Kolla med din fastighetsägare vad som erbjuds där du bor.

Återvinningsstation (ÅVS)

På återvinningsstationen lämnar du förpackningar av glas, plast, papper och metall samt tidningar. Förpacknings- och tidningsinsamlingen ansvarar för återvinningsstationerna. Mer information finns på www.ftiab.se

En påse matavfall kan bli biogas som räcker till 2,5 km bilkörning.

9 av 10 invånare källsorterar förpackningar och tidningar.

En enda dagstidning som återvinns sparar energi tillräckligt för att koka 38 koppar kaffe.

2 pantade burkar motsvarar energiförbrukningen för att kolla på en långfilm (2 timmar).

Den miljöbelastning som uppstår av extra transporter för återvinning av avfallet, motiveras av de miljövinster som uppnås.

Vad händer med dina sopor när du sorterat?

Inget är för litet för att återvinnas, även en kapsyl är viktig.

Matavfallet

Ditt matavfall körs till Skellefteås biogasanläggning. Där rötas det och blir till biogas. Ett av världens just nu renaste drivmedel. Det bidrar till att minska utsläppen av växthusgaser och andra miljöstörande ämnen.

Den näringsrika rötresten kan återföras till skog och mark.

Restavfallet/ brännbart

Det utsorterade avfallet som du slängt i gröna kärlet körs till förbränning och blir till skön värme och el.

Metall/ Aluminium

Metallförpackningar och metallskrot skickas till metallindustrin för återvinning till nya produkter. Ingen metall är för stor eller för liten för att lämnas till återvinning: cyklar, spik, värmeljushållare och gem - allt kan återvinnas. Att återvinna metall sparar väldigt mycket energi. Konservburkar och kapsyler blir till järnvägsräls, motordelar och armeringsjärn, som bland annat används till broar.

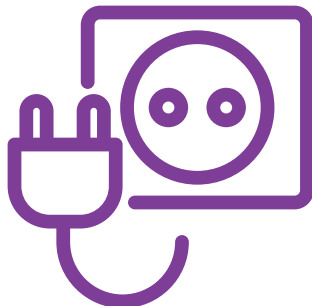
Om vi skulle lämna alla kapsyler till återvinning så skulle det kunna räcka till att tillverka 2 200 nya bilar varje år.

Glasförpackningar

Glas är outslitligt och kan återvinnas hur många gånger som helst. Allt glas som samlas in används till nytt glas, isoleringsmaterial eller som fyllnadsmaterial för husgrunder och vägbyggen. Glas som en gång färgats går aldrig att få ofärgat igen. Det är därför viktigt att du inte blandar färgat och ofärgat glas.

Elavfall

Metallerna i elavfall kan återvinnas hur många gånger som helst utan att tappa kvalitet. Olika typer av elavfall hanteras på olika sätt. När de miljöfarliga ämnena, t.ex. kvicksilver, bly, kadmium och freoner, tagits bort kan metalldelarna återvinnas för att användas i nya produkter. Kretskorten i datorer, mobiltelefoner och andra IT-produkter innehåller små mängder ädelmetaller, till exempel guld och silver, som också återvinns och används som råvara i nya produkter.

Hård- och mjukplast

På en automatiserad sorteringsanläggning finsorteras alla mjuka och hårda plastförpackningar. Förenklat kan man säga att de mjuka plastförpackningarna skiljs från hårda med hjälp av luft.

På detta sätt kan ännu mer av det insamlade materialet materialåtervinnas. Olika plaster har olika kemiska sammansättningar och de återvinns var för sig. Därefter blir de till ny råvara som säljs vidare till företag som tillverkar plastprodukter.

Trädgårdsavfall

Riset flisas till biobränsle och löven komposteras.

Tidningar och returpapper

Gamla tidningar blir nya – men även till toalett- och hushållspapper. Energibesparingen vid användning av återvunnen returfiber är 70 procent, jämfört med användning av ny fiber vid tillverkning.

Lämna inga kuvert i tidningsinsamlingen. Dessa läggs i hushållsavfallet eller i brännbart. Lim och plast från kuvert får maskinerna i återvinningen att kladda och hindrar en optimal återvinning.

Pappersförpackningar

Insamlade pappersförpackningar körs till en sorteringsanläggning där främmande material sorteras bort. Därefter pressas pappersförpackningarna till cirka 800 kg tunga balar som transporteras till pappersbruk. Massa- och papperstillverkning av återvunna pappersförpackningar kräver mindre energi. Endast en tredjedel energi går åt jämfört med nyproduktion. Pappersfibrer är så starka att de tål att återvinnas 6-7 gånger. När fibern är utsliten är den ett värdefullt bränsle.

Farligt avfall

Spillolja återvinnas. Vissa kemikalier förbränns i godkända anläggningar. En del återvinnas och vissa ämnen slutförvaras.

Återvinn cykeln så sparas lika mycket koldioxid som om du kört bil mellan Umeå och Skellefteå – 12 mil

Grovsopor

Rent trä (utan färg eller impregnering) flisas och skickas till värmeverk för förbränning. Där återvinnas energin och blir till el och värme.

Metallskrot (se rutan metall)

Jord, sten, tegel och betong krossas och blir täckningsmaterial på deponier eller bottenlager när man bygger nya vägar, parkeringsplatser och liknande. Tegelsten kan också återanvändas till nya byggnader.

Många fler material kan återvinnas, till exempel fönsterglas. De skickas till glasbruk för att bli ny glastråvara. Plaströrelser, isolering och gips är annat som också kan återvinnas, om förutställningarna är de rätta.

Ditt "skräp", någon annans fynd

Kan det jag har tänkt att slänga vara användbart för någon annan?

Är det helt, rent och användbart kan du skänka det till någon verksamhet som arbetar med återbruk. Det finns många grupper i sociala media som handlar om att sälja, köpa och skänka. På våra större återvinningscentraler kan du också lämna in återbruk.

Leta efter Miljönärmärkningen

Miljönär-vänlig är en ny märkning som man ska leta efter om man vill satsa på framtidens sparform – ekonomiskt och miljömässigt. Den vägleder till smarta, hållbara sätt att leva. Märkningen syftar till att uppmärksamma alla de som gör det möjligt för allmänheten att laga, låna eller återanvända – eller att på annat sätt minska avfallet. Märkningen har tagits fram av Avfall Sverige och dess medlemmar.

Tipsa oss om verksamheter vi kan märka

Alla verksamheter, företag, organisationer och andra vars huvudverksamhet är att få allmänheten att laga, låna och återanvända kan tilldelas märkningen. Det kan vara till exempel second hand och vintage butiker, skomakare, cykelreparatörer, cykelpooler, kretsloppsparkar med flera.

När en verksamhet har tilldelats märkningen får den tillgång till en digital och en fysisk dekal. Verksamhetens namn dyker upp på miljönär.se, vilket leder till att de uppmärksammas både nationellt och lokalt. Du hittar alla Miljönär-märkta verksamheter samt kan ta del av smarta tips på miljönär.se. Driver du en verksamhet eller känner du till någon verksamhet som borde Miljönär-märkas? Hör av dig till oss på VAKIN.

Länkar om källsortering och återvinning

- vakin.se
- sopor.nu
- miljönär.se
- ftiab.se

Bild: PMU- Pingstkyrkans second-hand i Umeå

Lätt att sortera rätt

Tycker du det är svårt att veta hur du ska sortera? Följ de här stegen för att hitta rätt. Utgå från det du vill slänga och börja vid start. Mer detaljerad information om sortering hittar du på insidan av häftet.

